

4.3. Ce sunt jocurile de colaborare?

Educația fizică *obișnuită*, clasică, este condiționată de existența unor dotări materiale și unei calificări pretențioase a îndrumătorului (profesor de sport etc.).

În schimb, jocurile sunt mult mai accesibile și eficiente decât gimnastica, sau celelalte activități obișnuite de petrecerea timpului liber. Ele pot fi practicate oriunde și oricând. Dacă urmărim, de exemplu, comportarea elevilor în cursul unei ore de sport, vom constata că profesorul e nevoit să le adreseze mereu îndemnuri sau să le facă observații. Dar punându-i să se joace, ei se vor angrena cu mare interes de joc, fără a da semne de oboseală, singura problemă a instructorului fiind supravegherea lor pentru evitarea accidentelor.

Sunt cunoscute și răspândite jocurile *competiționale*, care urmăresc învingerea cuiva: unii (puțini) câștigă, alții (mulți) pierd. Rezultatul este că cei care pierd sunt nefericiți, le scade încrederea în propriile forțe, se desolidarizează de restul comunității, tind să „emigreze”.

Spre deosebire de acestea, jocurile de tip nou sunt de *colaborare* sau de *cooperare* și au ca scop creșterea gradului de participare individuală, formarea capacității de rezolvare în colectiv a unor probleme. Ele pot servi la: îmbunătățirea spiritului de echipă, desființarea barierelor și stereotipurilor psihologice, creșterea încrederii în sine a jucătorilor, creșterea tonusului și condiției fizice și mintale a jucătorilor, creșterea solidarității și responsabilității.

Într-un joc de colaborare, grupul de participanți are de rezolvat o *problemă*, *sarcină* sau *temă* (în engleză:

4.3. Ce sunt jocurile de colaborare?

challenge

). Aceasta se face cu ajutorul inițiativei sau creativității unuia sau mai multor jucători, a comunicării și participării tuturor. Rezolvarea sarcinilor impune jucătorilor să colaboreze, astfel încât chiar și cea mai izolată persoană devine un component important al echipei. Activitatea practică de rezolvare a diverselor jocuri formează (cu timpul) spiritul de echipă (*teambuilding*).

Jocurile *de creativitate*, sau de inițiativă (în englezește *initiatives*), mai servesc și la înțelegerea specificului acțiunii de conducere a oamenilor, în ce constă această activitate, și la învățarea capacității de conducere (*leadership*)

). Ele dezvoltă încrederea între coechipieri și capacitatea grupului de a face față diverselor sarcini comune.

Un alt scop al jocurilor este învățarea indivizilor să aibă idei pe care să le împărtășească celorlalți membri ai grupului, să gândească împreună, ca o echipă, astfel ca fiecare din ei să contribuie la alimentarea grupului cu gândire. Pentru ca echipa să reușească, coechipierii sunt siliți să comunice: să asculte ce zic ceilalți, să laude pe oricine are idei, să folosească ideile auzite, să încurajeze eforturile coechipierilor. Cine participă, devine *co-proprietar* al rezultatelor. Cu cât mai mulți co-proprietari, cu atât va fi mai mare succesul.

Uneori însă echipa nu reușește să îndeplinească sarcina de joc, să-și atingă țelul. Ea se poate chiar destrăma - dacă membrii nu știu să se organizeze, să lucreze unii cu alți, să planifice activitatea. Dar o activitate educativă dibaci dirijată de instructor creează entuziasm și interes pentru succesul grupului, care este astfel ajutat să învețe modul optim de lucru și de comportare. Practicând aceste atitudini, indivizii învață să lucreze în echipă. Chiar și când grupul nu reușește să facă ce s-a cerut (ce și-au propus), membrii săi câștigă totuși ceva: priceperea de a fi *coechipier*.

În plus, discutarea desfășurării jocurilor de colaborare (*descifrarea experienței*) ajută la învățarea procesului de a gândi la experiențele trăite, ceea ce permite însușirea și exersarea responsabilității.

Deși serioase în fond, jocurile de *colaborare* urmăresc și distracția jucătorilor, „**învățarea cu bucurie**”. Cu alte cuvinte, schimbările în bine sociale, sau educative, sau din interiorul întreprinderilor, pot fi

4.3. Ce sunt jocurile de colaborare?

susținute de distracție!

Cu ajutorul jocurilor pot fi atinse câteva **scopuri** valabile pentru orice grup de oameni:

- Suprimarea barierelor psihologice dintre jucători, privind de exemplu etnia, sexul, originea socială, rangul social etc.

- Crearea unui sentiment de echipă (camaraderie) și de scop comun.

- Încurajarea participării fiecăruia, oricând. Sublinierea ideii că fiecare are puteri, capacități și talente diferite cu care poate contribui la succesul grupului. Demonstrarea ideii că nici unul din jucători nu e nici mai valoros, nici mai prejos decât ceilalți, chiar dacă priceperile și posibilitățile lor fizice sunt diferite, altele, și că fiecare poate contribui, în primul rând cu bunăvoință și sinceritate, la efortul grupului (echipei) de a îndeplini scopul comun. Dorința unora de a-i domina pe alții trebuie combătută.

- Construirea mentalității și camaraderiei de grup. Cu cât jucătorii se simt mai bine unii cu alții în cadrul grupului, cu atât le cresc șansele să devină prieteni și să stabilească relații de lungă durată, ceea ce în fond le mărește competitivitatea. Coeziunea creează o „presiune a grupului”, care constrânge indirect fiecare membru să efectueze fapte - fie bune, fie rele.

Teambuilding

ul urmărește însușirea și generalizarea celor bune; dar nu trebuie uitat că tot influența grupului poate dirija un membru spre droguri, fapte antisociale, crime etc.

- În cadrul descifrării experienței, îndrumarea grupul către țeluri mai generoase, ținând dincolo de cadrul jocului sau lecției.

- Distracția! Nu se va exagera cu seriozitatea. Câtă vreme grupa se străduiește și se poartă respectuos, vor fi lăsați să glumească, să râdă, să se joace.

Educația cu jocuri de colaborare (*teambuilding*) urmărește:

1. Creșterea încrederii în forțele proprii. După ce participă cu succes (sau fără!) la jocurile cu dificultate crescătoare, care includ „pericole” corporale și emoționale, multor indivizi le crește respectul de sine. După ce s-au „călit” cu ajutorul problemelor întâmpinate într-un joc, participanții abordează cu curaj problemele noi și mai complicate ale jocului următor (sau cele din viața obișnuită).

2. Creșterea gradului de într-ajutorare din cadrul grupului. Filozofia jocurilor se bazează pe ipoteza că oricine încearcă cu sinceritate și conștiinciozitate să rezolve sarcina jocului, are dreptul la respectul celorlalți. Efortul personal, încercarea, contează mai mult decât succesul

4.3. Ce sunt jocurile de colaborare?

sau nereușita, căci la multe jocuri, acestea depind de ceilalți coechipieri. Atmosfera prietenoasă și încurajatoare tinde să susțină participarea. De aceea la multe jocuri s-a redus sau evitat complet folosirea întrecerii (competiției) cu alte echipe sau indivizi (deși există și astfel de variante).

3. Creșterea nivelului de sprinteneală și coordonare neuro-musculară. Multe exerciții stimulează mișcările bazate pe echilibru și continuitate curgătoare. Aceste performanțe fizice sunt mai ușor de realizat decât alte feluri de mișcări sau eforturi fizice (ca sprintul, săriturile etc.), iar succesul stăpânirii corporale încurajează și dă un sentiment de încredere în toate domeniile de activitate.

4. Creșterea satisfacției pentru propriul corp și a bucuriei de a fi împreună cu alții. Un criteriu de bază pentru aprecierea unui joc este nivelul de distracție pe care-l stârnește. Aceasta pe de o parte compensează stresul provocat de senzația de pericol, iar pe de alta susține și întărește procesul educativ.

5. Creșterea familiarizării cu mediul natural. Tinerii și adulții care locuiesc la oraș nu mai știu ce este ploaia, noroiul, vântul, gerul, zloata, toamna, iarna, oboseala, transpirația șamd. Multe jocuri desfășurate în aer liber îi familiarizează cu rostogolirea întâmplătoare în noroi, cu mirosul ierbii, cu bătaia razelor soarelui, cu mușcătura gerului, sub cele mai diverse forme. Starea nesigură a vremii contribuie la mărirea „pericolului” (aparent) al activității și la întărirea efectului ei educativ.

Jocurile de colaborare nu sunt totuși o invenție modernă. Multe din jocurile cunoscute din copilăria fiecăruia aveau ca scop principal nu competiția propriu-zisă, ci tocmai activitățile aparent secundare: formarea echipelor, organizarea unei strategii de acțiune, relațiile între coechipieri și cu adversarii etc.

În timp ce multe activități folclorice tradiționale, de socializare sau petrecere a timpului liber (jocuri, chefuri), urmăresc satisfacerea unor porniri instinctuale (supraviețuire, reproducere), noul tip de jocuri se referă la strunirea instinctelor și civilizarea indivizilor. Chefurile sau petrecerile actuale sunt niște activități animalice fără vreo urmă de preocupare spirituală, urmașe degenerate ale orgiilor ceremoniale cu scop religios din cadrul anticelor ritualuri dionisiace. În schimb, jocurile de teambuilding constituie mijloace eficiente de strunirea instinctelor individuale pentru atingerea unor scopuri de interes colectiv.

4.3. Ce sunt jocurile de colaborare?

În multe situații, jocurile de colaborare pot deveni un mijloc pedagogic eficient pentru formarea caracterului de bun cetățean. Educarea pentru formarea spiritului de echipă (*teambuilding*) poate fi utilă în cele mai diverse domenii ale activității formative sociale:

1. În școli de orice fel; în armată;
2. Ca activitate auxiliară în cadrul taberelor educative, turistice, distractive, sportive;
3. Pentru cercetași;
4. Pentru grupele de Aikido (educația pentru conviețuire pașnică);
5. În cadrul unor programe de școlarizare profesională (*training* - de exemplu pentru creșterea productivității muncii), desfășurate în interiorul sau în afara întreprinderilor;
6. În cămine;
7. În comunități și adunări locale.

În cazul școlilor, introducerea unor jocuri în programul de educație fizică de la începutul anului școlar poate crea o atmosferă pozitivă, cu urmări benefice pentru restul anului. Cele însușite la aceste lecții vor fi resimțite și în atitudinea elevilor la celelalte materii de studiu.

Jocurile pot fi reflectări ale vieții, iar cele învățate prin joacă pot deveni deprinderi utile pentru a trăi mai bine.